HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

18 decembrie 2025 *

„Trimitere preliminară – Proprietate intelectuală – Dreptul de autor și drepturile conexe – Directiva 2001/29/CE – Articolele 2-4 și 8 – Directiva 2004/48/CE – Articolele 1-3 – Directiva 2006/115/CE – Directiva 2006/116/CE – Articolele 1, 2 și 9 – Articolele 17 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Căi de atac – Dreptul la o cale de atac efectivă – Reglementare națională care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contrafacere exercitate de unul dintre cotitularii dreptului de autor al unei opere cinematografice de introducerea în cauză a tuturor cotitularilor acestui drept”

În cauza C-182/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de tribunal judiciaire de Paris (Tribunalul de Primă Instanță din Paris, Franța), prin decizia din 8 februarie 2024, primită de Curte la 5 martie 2024, în procedura

RB, în calitate de succesor al lui Claude Chabrol,

AD, reprezentat de curatoarea sa, NM, în calitate de succesor al lui Claude Chabrol,

DR, în calitate de succesor al lui Claude Chabrol,

ZB, în calitate de succesor al lui Claude Chabrol,

VQ, în calitate de succesor al lui Claude Chabrol,

RZ, în calitate de succesor al lui Paul Gégauff,

DQ, în calitate de succesor al lui Paul Gégauff,

FI, în calitate de succesor al lui Paul Gégauff,

LF, în calitate de succesor al lui Paul Gégauff,

împotriva

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD),

Radio Days SARL,

* Limba de procedură: franceza.

Brinter Company Ltd,

BS,

MW,

Artedis SA,

Panoceanic Films SA,

cu participarea:

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM),

HU, în calitate de succesor al lui Pierre Jansen,

YG, în calitate de succesor al lui Ellery Queen,

VH, în calitate de succesor al lui Ellery Queen,

IA,

ID, în calitate de succesor al lui Jean Patrick Manchette,

Succession Daniel Boulanger, în calitate de succesor al lui Daniel Boulanger,

HK, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

QY, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

WY, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

KE, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

NA, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

IY, în calitate de succesor al lui Claude Brulé,

Succesion Nicholas Blake, în calitate de succesor al lui Nicholas Blake,

Succesion Edward Atiyah, în calitate de succesor al lui Edward Atiyah,

Succesion Ellery Queen, în calitate de succesor al lui Ellery Queen,

Succesion Richard Neely, în calitate de succesor al lui Richard Neely,

Succesion Patricia Highsmith,

Succesion Charlotte Armstrong, în calitate de succesor al lui Charlotte Armstrong,

WI, în calitate de succesor al lui Claude Rank,

QT, în calitate de succesor al lui Hubert Monteilhet,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul F. Biltgen, președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, doamna I. Ziemele (raportoare) și domnii A. Kumin și S. Gervasoni, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru RB, în calitate de succesor în drepturi al lui Claude Chabrol, de J. Aittouares, avocat;

– pentru AD, reprezentat de curatoarea sa NM, în calitate de succesor în drepturi al Claude Chabrol, DR, ZB și VQ, în calitate de succesori în drepturi ai lui Claude Chabrol, RZ, DQ, FI și LF, în calitate de succesori în drepturi ai lui Paul Gégauff, de L. Klein, avocat;

– pentru Radio Days SARL, Brinter Company Ltd, BS, MW, Artedis SA și Panoceanic Films SA, de P. Spinosi, avocat;

– pentru guvernul francez, de B. Fodda și E. Timmermans, în calitate de agenți;

– pentru guvernul austriac, de A. Posch, J. Schmoll și G. Kunnert, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de C. Auvret și J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 aprilie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 2-4 și 8 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230), a articolelor 1-3 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56), a Directivei 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO 2006, L 376, p. 28, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 14), a articolelor 1, 2 și 9 din Directiva 2006/116/CE a Parlamentului European și a

Consiliului din 12 decembrie 2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe (JO 2006, L 372, p. 12, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 7), precum și a articolelor 17 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între nouă persoane fizice, în calitatea lor de succesori ai domnului Claude Chabrol, regizor decedat în anul 2010, și ai domnului Paul Gégauff, scenarist și dialoghist, decedat în anul 1983, pe de o parte, și Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD), Radio Days SARL, Brinter Company Ltd (denumită în continuare „Brinter”), BS, MW, Artedis SA și Panoceanic Films SA, pe de altă parte, în legătură cu exploatarea a 14 filme realizate de domnul Chabrol, la 5 dintre ele domnul Gégauff colaborând în calitate de dialoghist.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2001/29

3 Considerentul (4) al Directivei 2001/29 enunță:

„Printr-o certitudine juridică sporită și oferind un grad ridicat de protecție a proprietății intelectuale, un cadru juridic armonizat privind dreptul de autor și drepturile conexe va încuraja investiții substanțiale în creativitate și inovație, inclusiv în infrastructura rețelei, și va favoriza dezvoltarea și o mai mare competitivitate a industriei europene, atât în domeniul furnizării de conținut, cât și în domeniul tehnologiei informaționale și, în general, în numeroase sectoare industriale și culturale. Se va asigura astfel păstrarea locurilor de muncă și se va încuraja crearea de noi locuri de muncă.”

4 Potrivit articolului 2 din această directivă, intitulat „Dreptul de reproducere”:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

(a) pentru autori, a operelor lor;

(b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;

(e) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

(a) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(b) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor;

(d) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.

(3) Drepturile menționate la alineatele (1) și (2) nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului în sensul prezentului articol.”

6 Articolul 4 din aceeași directivă, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia.

(2) Dreptul de distribuire a originalului sau a copiilor operei nu se epuizează în cadrul Comunității, exceptând cazul în care prima vânzare sau primul altfel de transfer al proprietății asupra obiectului în cauză în cadrul Comunității se face de către titularul dreptului sau cu acordul acestuia.”

7 Articolul 8 din Directiva 2001/29, intitulat „Sancțiuni și căi de atac”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționate și disuasive.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune interese și/sau pronunțarea unei ordonanțe președințiale, precum și, dacă este cazul, confiscarea materialelor contrafăcute, precum și a dispozitivelor, produselor sau componentelor menționate la articolul 6 alineatul (2).

(3) Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță președințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contraface dreptul de autor sau un drept conex.”

Directiva 2004/48

8 Considerentele (10) și (13) ale Directivei 2004/48 indică:

„(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea [legislațiilor statelor membre referitoare la dreptul material al proprietății intelectuale] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(13) Este necesar să se determine domeniul de aplicare a prezentei directive cât mai extins posibil pentru a include toate drepturile de proprietate intelectuală reglementate prin dispozițiile comunitare în materie și/sau de legislația internă a statului membru respectiv. Cu toate acestea, această cerință nu se opune posibilității, pentru statele membre care doresc acest lucru, de a extinde, pentru nevoi interne, dispozițiile prezentei directive la acte de concurență neloială, inclusiv copiile parazite, sau de activități similare.”

9 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiect”, prevede:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În înțelesul prezentei directive, expresia «drepturi de proprietate intelectuală» include drepturile de proprietate industrială.”

10 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor speciale privind respectarea drepturilor și excepțiile prevăzute de legislația comunitară în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe dreptului de autor, mai ales de Directiva 91/250/CEE [a Consiliului din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 1991, L 122, p. 42, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 114)], în special articolul 7, sau de Directiva [2001/29], în special articolele 2-6 și articolul 8.

(3) Prezenta directivă nu aduce atingere:

(a) dispozițiilor comunitare care reglementează dreptul material al proprietății intelectuale, Directivei 95/46/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10)], Directivei 1999/93/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice (JO 2000,

L 13, p. 12, Ediție specială, 13/vol. 28, p. 120)] și Directivei 2000/31/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (JO 2000, L 178, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 29)] în general și articolelor 12-15 ale acestei ultime directive în special;

(b) obligațiilor care decurg, pentru statele membre, din convențiile internaționale și în special din Acordul privind [aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală care figurează în anexa 1 C la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), semnat la Marrakech la 15 aprilie 1994 și aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO 1994, L 336, p. 1)], inclusiv cele referitoare la procedurile penale și la sancțiunile aplicabile;

(c) oricăror dispoziții interne ale statelor membre referitoare la procedurile penale sau la sancțiunile ce se aplică în cazul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală.”

11 Potrivit articolului 3 din aceeași directivă, intitulat „Obligație generală”:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

12 Articolul 4 din Directiva 2004/48, intitulat „Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, prevede:

„Statele membre recunosc ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în prezentul capitol următoarele persoane:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile,

(b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în special licențiații, în măsura în care legislația aplicabilă permite acest lucru și în conformitate cu aceasta,

(c) organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea,

(d) organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea.”

Directiva 2006/115

13 Directiva 2006/115 privește dreptul de închiriere și de împrumut, precum și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale.

Directiva 2006/116

14 Considerentul (11) al Directivei 2006/116 are următorul cuprins:

„Nivelul de protecție a drepturilor de autor și a drepturilor conexe ar trebui să fie ridicat, dat fiind că aceste drepturi sunt indispensabile creației intelectuale. Protecția acestora permite asigurarea menținerii și dezvoltării creativității în interesul autorilor, industriilor culturale, consumatorilor și al societății în ansamblu.”

15 Potrivit articolului 1 din această directivă, intitulat „Durata drepturilor de autor”:

„(1) Dreptul de autor asupra unei opere literare sau artistice, în sensul articolului 2 din Convenția de la Berna [pentru protecția operelor literare și artistice, semnată la Berna la 9 septembrie 1886 (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), în versiunea care rezultă din modificarea din 28 iulie 1979] se aplică pe întreaga durată de viață a autorului și 70 de ani după decesul său, indiferent de data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului.

(2) În cazul în care dreptul de autor aparține în comun colaboratorilor la o operă, durata menționată la alineatul (1) se calculează de la data decesului ultimului supraviețuitor dintre colaboratori.

[…]

(4) În cazul în care un stat membru prevede dispoziții speciale privind drepturile de autor asupra operelor colective sau privind desemnarea unei persoane juridice ca titular al drepturilor, durata de protecție se calculează în conformitate cu alineatul (3), cu excepția cazului în care persoanele fizice care au creat opera sunt identificate ca atare în versiunile operei aduse la cunoștința publicului. Prezentul alineat nu aduce atingere drepturilor care revin unor autori identificați, ale căror contribuții identificabile sunt incluse în asemenea opere și cărora li se aplică alineatul (1) sau (2).

[…]”

16 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Opere cinematografice sau audiovizuale”, prevede:

„(1) Este considerat ca autor sau unul dintre autori realizatorul principal al unei opere cinematografice sau audiovizuale. Statele membre sunt libere să desemneze și alți coautori.

(2) Durata de protecție a unei opere cinematografice sau audiovizuale încetează după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre următoarele persoane, indiferent dacă acestea au fost sau nu desemnate drept coautori: realizatorul principal, autorul scenariului, autorul dialogului și compozitorul muzicii create special pentru a fi utilizată în opera cinematografică sau audiovizuală.”

17 Potrivit articolului 9 din aceeași directivă, intitulat „Drepturi morale”:

„Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor din statele membre care reglementează drepturile morale.”

Dreptul francez

18 Articolul L. 113-3 din code de la propriété intellectuelle (Codul proprietății intelectuale) prevede:

„Opera colectivă este proprietatea comună a coautorilor.

Coautorii trebuie să își exercite drepturile de comun acord.

În lipsa acordului, instanța civilă este cea care decide în această privință.

În cazul în care participarea fiecărui coautor corespunde unor genuri diferite, fiecare poate, cu excepția cazului în care au convenit altfel, să își exploateze separat contribuția personală, fără a aduce atingere în niciun caz exploatării operei comune.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 Între anii 1967 și 1974, domnul Chabrol a realizat 14 filme (denumite în continuare „filmele în cauză”). Domnul Gégauff a colaborat la 5 dintre aceste filme în calitate de autor al dialogurilor, al scenariului sau al adaptării.

20 Materialele filmelor în cauză aparțineau producătorului lor, SA Les Films La Boétie, care, la momentul lichidării sale, le-a cedat, printr-un contract din 25 martie 1982, societății de drept englez Brinter C.

21 Printr-un mandat de vânzare din data de 1 ianuarie 1990, Brinter a acordat Artedis, al cărei administrator era MW, o autorizație de a semna direct cu cumpărătorii contracte de vânzare și de a încasa produsul, pentru o durată de 12 luni, cu posibilitatea de reînnoire tacită.

22 Prin contractele din 8 iunie 1990, domnul Chabrol a cedat societății Brinter dreptul de a „continua exploatarea” mai multor filme în cauză pentru o perioadă de 30 de ani. Domnul BS avea calitatea de director al acestei societăți.

23 Drepturile de exploatare ale domnului Gégauff cu privire la cele cinci filme la care a colaborat au fost de asemenea cedate societății Brinter de patru moștenitori ai acestuia printr-un contract din 8 iunie 1990.

24 Printr-un contract din 18 februarie 2012, Brinter a cesionat către Panoceanic Films SA dreptul de exploatare a acestor cinci filme.

25 La 11 iulie 2019, cei cinci moștenitori ai domnului Chabrol și cei patru moștenitori ai domnului Gégauff au intentat o acțiune împotriva Radio Days, a societății Brinter, a lui BS, a lui MW, a societății Artedis și a societății Panoceanic Films SA pentru încălcarea contractului și a drepturilor de autor aferente filmelor în cauză. Acești moștenitori, care sunt reclamanții din

litigiul principal, denunță în esență exploatarea inexistentă sau insuficientă a acestor filme și solicită plata de daune interese pentru prejudiciul suferit ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor contractuale.

26 La 27 ianuarie 2020, pârâții din litigiul principal au invocat, în temeiul jurisprudenței referitoare la articolul L. 113-3 al doilea paragraf din Codul proprietății intelectuale, o excepție de inadmisibilitate întemeiată pe lipsa introducerii în cauză a 19 coautori ai filmelor respective.

27 Prin actele din 5 mai și din 12 iunie 2020 având ca obiect regularizarea cererilor lor, reclamanții din litigiul principal au introdus în cauză șapte persoane fizice pe care le considerau ca fiind „coautori” sau „succesori ai coautorilor” decedați anterior, opt „succesiuni” ai unor coautori, pentru care nu au fost în măsură să identifice persoanele fizice care aveau calitatea de moștenitori, și două societăți de gestiune colectivă a drepturilor de autor, și anume Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD) și Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM).

28 Printr-o ordonanță din 9 februarie 2023, tribunal judiciaire de Paris (Tribunalul de Primă Instanță din Paris, Franța), care este instanța de trimitere, a dispus în esență ca pârâții din litigiul principal să furnizeze datele de identificare ale coautorilor filmelor în cauză sau a succesorilor acestora.

29 Reclamanții din litigiul principal, deși erau în posesia acestor date, nu i-au putut localiza și identifica pe toți coautorii filmelor în cauză și pe succesorii acestora, din cauza numărului de filme în cauză, a vechimii lor, a diversității părților interesate și a decesului unora dintre acești coautori ai căror moștenitori nu sunt cunoscuți sau nu au reședința în Franța.

30 Instanța de trimitere arată că, de la 27 ianuarie 2020, litigiul principal este paralizat de imposibilitatea de a identifica numeroșii moștenitori succesivi ai coautorilor filmelor în cauză. Ea subliniază că reclamanții din litigiul principal au inițiat demersuri importante pentru a identifica acești coautori sau succesorii lor în drepturi fără ca aceștia să poată fi introduși în cauză în mod legal, astfel cum impune jurisprudența națională referitoare la articolul L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale.

31 Această instanță subliniază în primul rând că Directiva 2001/29 impune totuși, pe de o parte, ca statele membre să prevadă sancțiuni și căi de atac adecvate și, pe de altă parte, ca aceste sancțiuni să fie eficiente, proporționale și disuasive.

32 Instanța menționată subliniază în al doilea rând că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute de Directiva 2004/48 nu aduc atingere mijloacelor prevăzute de legislația națională, „în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor de drepturi” și cu condiția ca aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație să nu fie „complicate în mod inutil sau costisitoare” și să nu conțină „termene nerezonabile” și nici să nu atragă „întârzieri nejustificate”.

33 În orice caz, instanța de trimitere precizează că articolul 1 din Directiva 2006/116 protejează dreptul de autor transmis succesorilor timp de 70 de ani de la decesul autorului și că această protecție este extinsă în ceea ce privește operele colective, întrucât ea se calculează de la data decesului ultimului supraviețuitor dintre colaboratorii operei în cauză. Acesta este în special cazul unei opere cinematografice sau audiovizuale, în sensul articolului 2 din această directivă.

34 În plus, această instanță arată că carta garantează dreptul reclamanților din litigiile principale la o cale de atac jurisdicțională efectivă. În opinia sa, aceștia sunt astfel împiedicați să aibă acces la o instanță care să se pronunțe pe fondul contestației lor civile dacă nu pot fi introduși în cauză toți succesorii coautorilor filmelor în cauză.

35 În această privință, instanța menționată subliniază că nu este vorba despre punerea sub semnul îndoielii a drepturilor dobândite, contestate de părți și care țin de dezbaterile pe fond, ci, în stadiul admisibilității, chiar de posibilitatea de a invoca aceste drepturi prin intermediul unei căi de atac jurisdicționale. În opinia sa, în speță, exercitarea dreptului de autor al reclamanților din litigiile principale pare să depindă de capacitatea lor de a-i identifica pe toți cotitularii drepturilor menționate.

36 În aceste condiții, tribunal judiciaire de Paris (Tribunalul de Primă Instanță din Paris) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele [2-4] și 8 din Directiva [2001/29], articolele 1-3 din Directiva [2004/48] și articolele 1, 2 și 9 din Directiva [2006/116], în măsura în care garantează autorului și coautorului unei opere cinematografice sau audiovizuale atât dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea și comunicarea publică a operelor lor, cât și un termen de protecție care încetează după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre colaboratorii la operă, și în același timp obligă statele membre să prevadă sancțiuni eficiente, proporționate și disuasive și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor de autor, precum și măsuri, proceduri și mijloace de reparație care să nu fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate, pot fi interpretate în sensul că acțiunea în contrafacerea dreptului de autor asupra unei opere colective formulată de titularul său necesită, pentru a fi admisibilă, introducerea în cauză a tuturor coautorilor?

2) Dreptul titularului unui drept de autor la o cale de atac jurisdicțională efectivă și de acces la o instanță, componentă a dreptului la un proces echitabil, astfel cum este garantat de articolele [2-4] și 8 din Directiva [2001/29], de articolele 1-3 din Directiva [2004/48], precum și de articolele 1, 2 și 9 din Directiva [2006/116] [coroborate cu] Directiva 2006/115 […] și cu articolele 17 și 47 din [cartă] […] trebuie interpretat în sensul că admisibilitatea acțiunii în contrafacerea dreptului de autor este sau nu condiționată de introducerea în cauză a tuturor coautorilor operei?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară în legătură cu faptul că privește interpretarea Directivei 2006/115

37 Trebuie amintit că întrebările adresate privesc exclusiv o problemă procedurală care decurge din interpretarea articolului L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale, care prevede că coautorii unei opere de colaborare trebuie să își exercite drepturile de comun acord. Potrivit jurisprudenței Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța), rezultă din această dispoziție că coautorul unei opere de colaborare, cum este cazul filmelor în discuție în litigiul principal, care acționează în justiție pentru apărarea drepturilor sale patrimoniale este obligat, sub sancțiunea inadmisibilității acțiunii sale, să îi introducă în cauză pe toți coautorii operei în cauză, din moment ce contribuția

sa nu poate fi separată de cea a celorlalți coautori. Instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii, ale cărui norme le invocă în cuprinsul acestor întrebări, inclusiv Directiva 2006/115, se opune unei astfel de cerințe.

38 Potrivit jurisprudenței constante a Curții, procedura instituită la articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea le furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului asupra cărora urmează să se pronunțe (Hotărârea din 27 aprilie 2023, Castorama Polska și Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, punctul 25, precum și jurisprudența citată).

39 Rezultă de asemenea dintr-o jurisprudență constantă că necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să fie utilă instanței naționale impune definirea de către aceasta din urmă a cadrului factual și normativ în care se încadrează întrebările adresate sau cel puțin explicarea ipotezelor de fapt pe care se întemeiază aceste întrebări. Decizia de trimitere trebuie să indice motivele exacte care au determinat instanța națională să ridice problema interpretării dreptului Uniunii și să considere necesar să adreseze Curții o întrebare preliminară (Hotărârea din 27 aprilie 2023, Castorama Polska și Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, punctul 27, precum și jurisprudența citată).

40 În această privință, astfel cum reiese din cuprinsul articolului 94 litera (c) din Regulamentul de procedură al Curții, o cerere de decizie preliminară trebuie să cuprindă, sub sancțiunea inadmisibilității, expunerea motivelor care au determinat instanța de trimitere să aibă îndoieli cu privire la interpretarea sau validitatea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum și legătura pe care instanța de trimitere o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului principal.

41 Or, în speță cererea de decizie preliminară nu conține nicio indicație privind eventuala pertinență a Directivei 2006/115 în soluționarea litigiului principal și nici nu precizează care sunt dispozițiile acestei directive a căror interpretare este urmărită de instanța de trimitere.

42 Trebuie să se tragă de aici concluzia că, în ceea ce privește Directiva 2006/115, decizia de trimitere nu îndeplinește toate cerințele menționate la punctele 39 și 40 din prezenta hotărâre.

43 Rezultă din cele ce precedă că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă în ceea ce privește interpretarea Directivei 2006/115.

Cu privire la fond

44 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare dintre instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 18 noiembrie 2021, A. S.A., C-212/20, EU:C:2021:934, punctul 36 și jurisprudența citată).

45 În speță, din motivarea deciziei de trimitere reiese că întrebările instanței de trimitere privesc în esență incidența articolului 8 din Directiva 2001/29, a articolului 3 din Directiva 2004/48 și a articolului 1 din Directiva 2006/116 asupra admisibilității unei acțiuni în contrafacere introduse de o parte dintre titularii dreptului de autor asupra unei opere colective. Această instanță arată că cerința prevăzută de Codul proprietății intelectuale, astfel cum a fost interpretată de jurisprudența

Cour de cassation (Curtea de Casație), potrivit căreia o astfel de acțiune nu este admisibilă decât dacă este formulată de toți acești titulari, nu este îndeplinită în speță, dat fiind că reclamanții din litigiul principal nu sunt în măsură să desemneze succesorii anumitor coautori într-un mod care să permită acționarea lor în justiție.

46 În aceste condiții, este necesar să se considere că instanța de trimitere, prin intermediul întrebărilor, care trebuie analizate împreună, solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 din Directiva 2001/29, articolul 3 din Directiva 2004/48 și articolul 1 din Directiva 2006/116 coroborate cu articolele 17 și 47 din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contrafacerea dreptului de autor asupra unei opere colective de introducerea în cauză a tuturor cotitularilor acestui drept.

47 În primul rând, articolul 8 alineatul (1) prima teză din Directiva 2001/29 prevede că statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin această directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora.

48 Astfel, această dispoziție se limitează să enunțe necesitatea de a prevedea printre altele căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin directiva menționată, fără a preciza modalitățile de exercitare a acțiunilor în justiție destinate să garanteze protecția dreptului de autor în cazul în care există mai mulți titulari ai unui astfel de drept.

49 În al doilea rând, în ceea ce privește Directiva 2004/48, articolul 3 alineatul (1) din aceasta prevede că statele membre trebuie să prevadă măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența directivei menționate. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate. În plus, potrivit acestui articol 3 alineatul (2), măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.

50 În această privință, trebuie să se constate că, deși acest articol 3 impune instituirea printre altele a unor proceduri efective în vederea asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală, precizându-se că aceste proceduri nu pot fi complicate în mod inutil sau costisitoare, el nu cuprinde totuși norme aplicabile în cazul în care există mai mulți cotitulari ai unui drept de autor.

51 În al treilea rând, articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2006/116 reglementează durata de protecție a dreptului de autor, prevăzând că, atunci când acest drept aparține în comun colaboratorilor la o operă, durata prevăzută la acest articol 1 alineatul (1) se calculează de la data decesului ultimului supraviețuitor dintre colaboratori. În consecință, acesta nu abordează modalitățile de exercitare a acțiunilor în justiție menite să garanteze protecția unui drept de autor în cazul în care există mai mulți titulari ai unui astfel de drept.

52 Rezultă din cele ce precedă că articolul 8 din Directiva 2001/29, articolul 3 din Directiva 2004/48 și articolul 1 din Directiva 2006/116 obligă statele membre să prevadă proceduri necesare pentru a asigura protecția efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală vizate de aceste directive, interzicând în special procedurile care ar fi complicate în mod inutil sau costisitoare. În schimb, niciunul dintre aceste articole nu stabilește, exclusiv prin modul său de redactare, modalitățile acestei protecții în cazul în care există mai mulți titulari ai unui drept de autor.

53 Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 27 aprilie 2023, Castorama Polska și Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, punctul 36 și jurisprudența citată).

54 În ceea ce privește contextul în care se înscriu articolul 8 din Directiva 2001/29, articolul 3 din Directiva 2004/48 și articolul 1 din Directiva 2006/116, este necesar să se arate că nici celelalte articole din aceste directive nu stabilesc modalitățile de exercitare a căilor de atac în cauză în cazul în care există mai mulți titulari ai unui drept de autor.

55 Cu precădere, articolul 4 din Directiva 2004/48, care vizează persoanele îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă, nu cuprinde norme specifice în materie de acțiuni formulate de cotitulari ai drepturilor de autor.

56 În ceea ce privește obiectivele urmărite, trebuie arătat că din considerentul (4) al Directivei 2001/29, din considerentul (10) al Directivei 2004/48 și din considerentul (11) al Directivei 2006/116 reiese că aceste trei directive urmăresc în special să asigure un nivel ridicat de protecție a proprietății intelectuale, inclusiv a drepturilor de autor.

57 În ceea ce privește mai ales Directiva 2004/48, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozițiile acestei directive nu urmăresc să reglementeze toate aspectele legate de drepturile de proprietate intelectuală, ci doar pe cele inerente, pe de o parte, respectării acestor drepturi și, pe de altă parte, încălcărilor acestora din urmă, impunând existența unor căi legale eficace, destinate să prevină, să pună capăt sau să remedieze orice încălcare a unui drept de proprietate intelectuală existent. Procedând astfel, legiuitorul Uniunii a ales să realizeze o armonizare minimală privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în general (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iulie 2020, Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, punctul 36, și Hotărârea din 11 ianuarie 2024, Mylan, C-473/22, EU:C:2024:8, punctul 33 și jurisprudența citată).

58 În consecință, trebuie să se constate că, sub rezerva obligației de a prevedea căi de atac care să nu fie complicate în mod inutil sau costisitoare, revine statelor membre, în temeiul principiului autonomiei procedurale, sarcina de a stabili modalitățile procedurale ale căilor de atac în cauză, inclusiv în cazul în care există mai mulți titulari ai drepturilor de proprietate intelectuală.

59 În această ultimă privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, în temeiul principiului menționat, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a stabili modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) [a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 1976, Rewe-Zentralfinanz și Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punctul 5, Hotărârea din 17 noiembrie 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, punctul 65, și Hotărârea din 30 aprilie 2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, punctul 129].

60 În plus, aceste modalități procedurale trebuie, în orice caz, să fie conforme cu cerințele care rezultă din cartă și în special din articolul 17, referitor la dreptul de proprietate, precum și din articolul 47 din aceasta, care consacră dreptul la o cale de atac efectivă.

61 În speță, din indicațiile instanței de trimitere reiese că, potrivit articolului L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale, coautorii operelor colective își exercită drepturile de comun acord, iar în caz de dezacord se pronunță instanța națională sesizată. Cu toate acestea, interpretarea acestei dispoziții de către Cour de cassation (Curtea de Casație) are drept consecință inadmisibilitatea unei acțiuni introduse de un coautor în lipsa introducerii în cauză a tuturor celorlalți coautori sau, la nevoie, a succesorilor acestora, chiar și atunci când o astfel de introducere în cauză se dovedește foarte dificilă, chiar imposibilă, din cauza unor împrejurări independente de voința reclamantului.

62 În lumina cerințelor amintite la punctele 58-60 din prezenta hotărâre, este necesar să se verifice dacă, în aceste condiții, procedura în discuție nu este complicată în mod inutil sau costisitoare și dacă nu este susceptibilă să contravină principiilor echivalenței și efectivității, precum și cerințelor care rezultă din articolele 17 și 47 din cartă.

63 În primul rând, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că cerința introducerii în cauză a tuturor coautorilor și/sau a succesorilor acestora are ca efect imposibilitatea de soluționare în justiție a pretențiilor lor, ținând seama de dificultatea referitoare la identificarea și implicit la introducerea în cauză a tuturor succesorilor cotitularilor drepturilor de autor în cauză. Revine acestei instanțe sarcina de a verifica dacă această cerință nu ajunge să facă în speță ca procedura în discuție să fie complicată în mod inutil și costisitoare.

64 În al doilea rând, deși dosarul de care dispune Curtea nu permite să se prezume că există vreo încălcare a principiului echivalenței, trebuie amintit că, în ceea ce privește principiul efectivității, dreptul Uniunii nu are efectul de a constrânge statele membre să instituie alte căi procesuale decât cele stabilite de dreptul intern, cu excepția însă a cazului în care rezultă din economia ordinii juridice naționale în cauză că nu există nicio cale de atac jurisdicțională care să permită, fie și numai pe cale incidentală, garantarea respectării drepturilor pe care justițiabilii le au în temeiul dreptului Uniunii sau a cazului în care singura cale de acces la o instanță presupune constrângerea justițiabililor să încalce dreptul (Hotărârea din 17 noiembrie 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, punctul 67 și jurisprudența citată).

65 În plus, trebuie subliniat că, potrivit jurisprudenței Curții, fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală națională face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând seama de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale (Hotărârea din 17 noiembrie 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, punctul 68 și jurisprudența citată).

66 Or, în speță, atunci când identificarea și localizarea coautorilor unei opere colective întâmpină dificultăți serioase și persistente, condiționarea admisibilității unei acțiuni în justiție formulate de coautorii acestei opere, care urmăresc să își apere drepturile, de introducerea în cauză a tuturor celorlalți coautori ai operei respective este susceptibilă să facă excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care dreptul Uniunii le conferă coautorilor.

67 În al treilea rând, trebuie să se verifice de asemenea dacă o astfel de situație poate aduce atingere drepturilor consacrate la articolele 17 și 47 din cartă, care privesc dreptul de proprietate și, respectiv, dreptul la o cale de atac efectivă.

68 În această privință, trebuie amintit mai întâi că, potrivit articolului 17 alineatul (1) din cartă, „[o]rice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general”. Alineatul (2) al acestui articol prevede că proprietatea intelectuală este protejată (Hotărârea din 9 februarie 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, punctul 68).

69 În acest context, trebuie arătat că, atunci când un obiect poate fi calificat drept „operă” în sensul Directivei 2001/29, el trebuie, în această calitate, să beneficieze de o protecție în temeiul dreptului de autor, în conformitate cu directiva menționată, aceasta neprevăzând de altfel nicio condiție cu privire la numărul de coautori ai unei astfel de opere.

70 Trebuie să se concluzioneze că, atunci când mai multe persoane dețin împreună o proprietate intelectuală, cum este dreptul de autor, asupra aceleiași opere, despre toate se consideră că au dobândit, în temeiul dreptului Uniunii, dreptul de a se bucura de această proprietate intelectuală și sunt protejate în același mod.

71 În aceste condiții, recunoașterea calității de autor al unei opere cinematografice, precum în speță, constituie o condiție suficientă pentru exercitarea dreptului de proprietate, ținând seama de principiile amintite la punctul 59 din prezenta hotărâre.

72 În plus, trebuie amintit că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate trebuie să beneficieze de o cale de atac efectivă, astfel cum prevede articolul 47 din cartă. Astfel, din jurisprudența Curții rezultă că dreptul la o cale de atac efectivă poate fi invocat numai în temeiul acestui articol 47, fără ca conținutul acestuia să trebuiască să fie precizat prin alte dispoziții ale dreptului Uniunii sau prin dispoziții ale dreptului intern al statelor membre, recunoașterea acestui drept la o cale de atac efectivă, într-un anumit caz, presupunând, după cum reiese din cuprinsul articolului 47 primul paragraf menționat, ca persoana care îl invocă să se prevaleze de drepturi sau de libertăți garantate de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, punctul 32 și jurisprudența citată).

73 Curtea a statuat că substanța dreptului la o cale de atac efectivă consacrat la articolul 47 din cartă îl include, printre alte elemente, pe cel care constă în posibilitatea persoanei titulare a acestui drept de a avea acces la o instanță competentă să asigure respectarea drepturilor pe care i le garantează dreptul Uniunii și, în acest scop, să examineze toate aspectele de drept și de fapt pertinente pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată (Hotărârea din 17 noiembrie 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, punctul 61 și jurisprudența citată).

74 Desigur, o restricție precum cea care rezultă din dispozițiile articolului L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale protejează drepturile cotitularilor absenți, permițându-le să dispună de informații suficiente pentru a participa sau nu la procedură, ceea ce contribuie în special la garantarea respectării dreptului de proprietate al acestor cotitulari, în sensul articolului 17 din cartă, și la atingerea în privința lor a obiectivului amintit la punctul 56 din prezenta hotărâre.

75 Totuși, se pare că aceste dispoziții, în pofida eforturilor și a diligenței depuse de reclamanții din litigiul principal pentru a fi introduși în cauză toți cotitularii dreptului de autor, fac imposibilă soluționarea în justiție a pretențiilor lor. Într-un astfel de caz, obligația de a fi introduși în cauză

toți cotitularii, sub sancțiunea inadmisibilității acțiunii în discuție, pare să îi împiedice pe acești reclamanți să își exercite propriile drepturi. Guvernul francez a recunoscut în acest sens că obligația de introducere în cauză putea constitui în anumite cazuri o cerință nerezonabilă, de natură să facă imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea de către reclamanții din litigiul principal a drepturilor conferite de dreptul Uniunii. După cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 65 din concluzii, dreptul cotitularilor de a-și apăra drepturile de autor nu poate fi supus unor cerințe procedurale care sunt imposibil sau foarte dificil de respectat, ceea ce ar echivala în practică cu neutralizarea acestui drept și ar aduce astfel atingere dreptului fundamental garantat de articolul 47 din cartă.

76 Sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, rezultă astfel că interpretarea și aplicarea cerințelor procedurale impuse reclamanților din litigiul principal, având în vedere împrejurările specifice ale litigiului cu care este sesizată această instanță, pot fi de natură să facă complicată în mod inutil și costisitoare procedura respectivă, precum și să aducă atingere atât principiului efectivității, cât și articolului 47 din cartă.

77 În cazul în care ar constata că nu este posibil să dea dreptului său național o interpretare conformă cu dreptul Uniunii, instanța de trimitere ar fi obligată să asigure, în cadrul competențelor sale, protecția juridică ce decurge pentru justițiabili din acest articol 47 și să garanteze efectul deplin al acestora, lăsând, la nevoie, neaplicate dispozițiile naționale vizate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 25 noiembrie 2025, Wojewoda Mazowiecki, C-713/23, EU:C:2025:917, punctul 76 și jurisprudența citată).

78 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 8 din Directiva 2001/29, articolul 3 din Directiva 2004/48 și articolul 1 din Directiva 2006/116 coroborate cu articolele 17 și 47 din cartă trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contrafacerea dreptului de autor asupra unei opere colective de introducerea în cauză a tuturor cotitularilor acestui drept, cu condiția ca interpretarea și aplicarea reglementării menționate să nu facă procedura prevăzută complicată în mod inutil sau costisitoare, aceasta netrebuind să facă imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea acestei acțiuni numai de către un coautor sau de către mai mulți dintre ei. Instanța națională trebuie, în orice caz, să garanteze respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

79 Întrucât, în privința părților din cauza principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 8 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, articolul 3 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și articolul 1 din Directiva 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a

anumitor drepturi conexe coroborate cu articolele 17 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

trebuie interpretate în sensul că

nu se opun unei reglementări naționale care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contrafacerea dreptului de autor asupra unei opere colective de introducerea în cauză a tuturor cotitularilor acestui drept, cu condiția ca interpretarea și aplicarea reglementării menționate să nu facă procedura prevăzută complicată în mod inutil sau costisitoare, aceasta netrebuind să facă imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea acestei acțiuni numai de către un coautor sau de către mai mulți dintre ei. Instanța națională trebuie, în orice caz, să garanteze respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă.

Semnături